

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי
פרשת כי תצא
תשפ"ג

(שנה ז', גליון מס' 306)

שיעורי הרב אליהו בר חן
e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

**השיעור השבועי עם הרב אליהו בר חן,
מתקיים בכל יום שלישי, בבית הכנסת "כתר תורה" -
ניסנית,
ביישוב ניצן ב'**

זמן תחילת השיעור:

שעון חורף - 19:45

שעון קיץ - 20:00 (כאשר זמן צאת הכוכבים מתארך,

השיעור מתקיים מיד לאחר תפילת ערבית)

לקבלת הגליון השבועי בדוא"ל:

נא שלחו הודעה, לכתובת k.torat.david@gmail.com

תחת הכותרת "גליון שבועי"

זמני כניסת ויציאת השבת:

רבינו תם:	יציאה:	כניסה:	
20:27	19:48	18:36	ירושלים:
20:25	19:50	18:53	תל אביב:
20:27	19:50	18:47	חיפה:
20:26	19:49	18:54	באר שבע:

שיעורי הרב אליהו בר חן

**בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה**

פרשת כי תצא התשפ"ג

"ועשית מעקה לגגך"

א. "כי תצא למלחמה על איבך, ונתנו יהוה אלהיך - בגדך ושביט שביו. וראית בשביה, אשת יפת תאר, וחשקת בה, ולקחת לך לאשה. והבאתה אל תוך ביתך, וגלחת את ראשה, ועשתה את צפרניה. והסירה את שמלת שביה מעליה, ושבה בביתך, ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים, ואחר כן תבוא אליה ובעלתה, והיתה לך לאשה. והיה, אם לא חפצת בה, ושלתה לנפשה, ומכר לא תמכרנה בכסף, לא תתעמר בה תחת אשר עניתה", (דברים, כא', י" - יד').

"כי תבנה בית חדש, ועשית מעקה לגגך, ולא תשים דמים בביתך, כי לפל הנפל ממונו", (דברים, כב' - ח').

ב. הנה, כל רבותינו ני"ע, דרשו את מאמר הכתוב ¹, "כי תצא למלחמה על איבך", על היצר הרע, אשר הוא אויבו הגדול של האדם, וכפי שכתב ² רשב"י הקדוש:

"ועל דא, 'כי תצא למלחמה על איבך' - דא איהו יצר הרע."

וכעין זה, כתב רבינו ה"אור החיים" הקדוש זיע"א, על הפסוק ³, "כי תצא למלחמה על איבך, וראית סוס ורכב עם רב ממך, לא תירא מהם - כי יהוה אלהיך עמך, המעלך מארץ מצרים":

"אולי, שרמז הכתוב 'מלחמת האדם עם יצרו', ובא להסיר מלבבו מרד,

ואמר, 'כי תצא למלחמה' - הידועה, שאין גדולה ממנה.

והנה, במלחמה זו יש שני דברים קשים לאדם, שמתישים כוחו,

¹ דברים, כא' - י'.

² "זוהר חדש", דף צ' ע"א.

³ דברים, כ' - א'.

א. הוא, שאינו מלומד במלחמה, כמו שהוא מלומד ורגיל במין מלחמה זו יצרו הרע⁴.

ב. שְׁהִרְכַּבְתָּ הָאָדָם, חֹבֶקֶת דְּבָרֵי הַיֵּצֵר, בְּכֹל אֲשֶׁר יֹאמֵר אֵלָיו, בְּעֵינַיִנִי הָאִיסוּר,

לִגְנוֹב, וּלְגַזֹּל, וּלְגָאוֹת, וּלְאֲכֹל כָּל אֲשֶׁר תִּאָּוֶה נַפְשׁוֹ,

וְזֶה, יִמְנַעְהוּ מִלְשִׁמוֹעַ אֶל 'דְּבָרֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת'.

ומה גם, אחר שנכשל בעבירות רבות, שיתווספו כוחות הרע שנולדו ממעשיו הרעים ...

לזה בא דבר ה' כאן, ואמר, 'כִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה', וְרֵאִיתָ בְּעֵינַיִ שְׂכֵלךְ 'סוֹס וְרֶכֶב'.

'סוֹס' -

כנגד מה שהוא היצר, 'סוֹס' מוכן למלחמה, מה שאינו כן האדם.

'רֶכֶב' -

כנגד הִרְכַּבְתָּ הָאָדָם, שְׁנוּטָה וְחוֹשֶׁקֶת לְדַבְרִים ...

'עַם רַב מְמַדָּךְ' -

כנגד כוחות הרע שְׁנִתְוַסְּפוּ מִמֶּנּוּ מִצַּד מַעֲשֵׂיו הָרָעִים ...

אף על פי כן, בא דברו הטוב, ואמר, 'לֹא תִירָא מֵהֶם',

וְהִטַּעַם הוּא, 'כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ' -

פירוש, הן אמת אם היית בא למלחמה בכוחך אין בך כוח לעמוד במלחמה זו, אבל

כיון ש-ה' אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ, כוחו גדול להצילך.

כי כשבא אדם ליטהר, ימינו יתברך מקבלתו, ונדבק לה' והוא יכניע מציריו".

ובעניין זה, כבר כתב⁵ הכהן הגדול מאחיו - הגה"ק רבינו צדוק הכהן זיע"א מלובלין:

⁴ דהיינו:

שהיצר הרע, מורגל במלחמה זו, יותר מן האדם.

"אמר הרבי ר' בונם זצלה"ה, שמה שמפרשים בכל הספרים - 'כי תצא למלחמה על אויבך', על היצר הרע, אינו דרך דרש ורמז לבד, רק פשט הפשוט הוא כן.

דעיקר המלחמה תמידית, הוא נגד היצר הרע,

שנקרא אויב ושונא,

ד-ש'למה קראו שונא ⁶.

וזהו, 'והסירה את שמלת שביה',

על דרך שנאמר ⁷, 'הסירו הבגדים הצאים מעליו וגוי'."

והנה, על האמור בפרשתו ⁸, "והסירה את שמלת שביה מעליה, וישבה בביתך, ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים, ואחר כן תבוא אליה ובעלתה, והיתה לך לאשה", כתב ⁹ ה"זוהר הקדוש":

"דא היא ירחא דאלול",

והיינו:

שהזמן המסוגל ביותר למלחמת היצר הרע, הוא בחודש "אלול", וכפי שיתבאר להלן.

ג. עוד בעניין זה של מלחמת היצר הרע, הנלמדת מפסוק זה, ולא בדרך דרש בעלמא, וכדברי רבותינו זיע"א,

⁵ בספרו הקדוש "פרי צדיק", על פרשתו, אות ב'.

⁶ כמו שאמרו במסכת סוכה, נב' ע"א,

וב"זוהר חדש", כאן.

⁷ זכריה, ג' - ד'.

⁸ דברים, כא' - יג'.

⁹ "זוהר חדש", על פרשתו.

ביאר בזה זקני קדוש ה' זיע"א, בספרו "תורה וחיים" ¹⁰, וז"ל:
 "הנה, המפרשים כתבו, שהכתוב ירמוז גם למלחמת היצר הרע.
 ונראה לעניות דעתי, לרמוז בדרך זה. והוא, על פי מאמר התנא ¹¹, 'איזהו גבור,
 הכובש את יצרו',
 הרי, שלכבישת היצר הרע, צריך גבורה יתירה,
 אך לא יוכל האדם להתגבר על יצרו, רק כשידע נאמנה, שהוא אויבו, הרודף
 אחריו, להפילו שחת.
 וכל עת שתתרבה ידיעה הזאת, תוסיף תת כח להתגבר עליו ביותר, ואז יש תקווה
 להשיג מבוקשו.
 מה שאין כן בבלתי ידיעה זו, אי אפשר להתגבר עליו ולנצחו.
 וזהו שרמז, 'כִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה עַל אֹיְבֶיךָ' - רוצה לומר, שתלחם עמו בבחינת מה
 שהוא אויבך, כדי להינצל ממנו,
 אז, 'וַיִּתְּנוּ ה' אֱלֹקֶיךָ בְּיָדְךָ',
 כמאמרם ז"ל ¹², 'בכל יום יצרו של אדם מתגבר עליו, ואלמלא הקדוש ברוך הוא
 עוזרו, אינו יכול לוי'".
 והנה, קיימא לן להלכה ¹³, שכאשר יש לנו "חזקה אלימתא",
 והיינו, "חזקת ממון", שחפץ מסויים שייך לאדם,
 אין אנו אומרים, "הולכין בממון אחר הרוב" ^{14 15}, כיוון שהחזקה, גוברת על
 הרוב.

¹⁰ ה"ה רבינו ישועה שמעון חיים עובדיה זיע"א,

רבה של העיר צ'פרו במרוקו, ובעל מחה"ס "ישמח לבב" ו"תורה וחיים".

¹¹ אבות, פ"ד מ"ה.

¹² סוכה, נב' ע"ב.

¹³ תוספות ד"ה "חוץ", במסכת בבא בתרא, כג' ע"ב.

¹⁴ ביאור הדין:

עוד קיימא לן להלכה¹⁶, שכאשר נחלקים בדבר הלכה ב' פתות של תלמידי חכמים, כגון, בית שמאי ובית הלל, לא תמיד אנו אומרים שהלכה כדברי הרוב. אלא, שכאשר צד אחד "מחדדי טפיו", והיינו, שהם "חריפים יותר", אנו אומרים, שהלכה כמותם, והיינו, שהחריפים, גוברים על הרוב. ועל פי האמור, ביאר בספר הקדוש¹⁷ "בנין אבי", למו"ז חק"ו הגה"ק רבי מסעוד עובדיה זיע"א^{18 19},

דעת רב, ש-"הולכין בממון אחר הרוב", ומאידך, דעת שמואל, ש-"אין הולכין בממון אחר הרוב", (בבא בתרא, צב' ע"א).

ולהלכה, פסק ה"שולחן ערוך" (חושן משפט, סי' רלב' סעיף כ"א), כדעת שמואל.

ודוגמא לדבר, על פי המבואר במסכת בבא בתרא (צב' ע"א) -

"המוכר שור לחבירו, ונמצא נגחן",

שלדעת רב, הרי זה מקח טעות, מכיוון שרוב האנשים קונים שור למטרת חרישה, ולא למטרת שחיטה, ומאידך, לדעת שמואל, יכול המוכר לטעון, מכרתי לך שור לשחיטה, כיוון ש-"אין הולכין בממון אחר הרוב".

¹⁵ במסכת בבא בתרא (כג' ע"ב), למדנו במשנה:

"ניפול (-גוזל-), הנמצא ... חוץ מחמישים אמה, הרי הוא של מוצאו",

ונתקשו התוספות (בד"ה "חוץ"):

דהנה, טעם הדבר, שאותו הגוזל שייך למוצאו, הוא מחמת ש-"הולכין בממון אחר הרוב",

והנה, כל זה, הוא רק למאן דאמר ש-"הולכין בממון אחר הרוב",

ברם, למאן דאמר "אין הולכין בממון אחר הרוב", מפני מה שייך הגוזל למוצאו?

ותירצו התוספות:

דמחמת שאין "חזקת ממון" על הגוזל, שהוא שייך לבעל השובר,

גם מי שסובר ש-"אין הולכין בממון אחר הרוב", יודה, ש-"הולכין".

¹⁶ יבמות, יד' ע"א.

את האמור בסוף פרשת "שופטים" ²⁰, "כִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה עַל אֹיְבֶיךָ, וְרָאִיתָ סוֹס וְרֶקֶב - עִם רֶב מִמֶּךָ, לֹא תִירָא מֵהֶם, כִּי יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ, הַמַּעֲלֶךְ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם":
כאשר אתה יוצא למלחמה על אויבך, אל תיגרר אחריהם - ותפחד מהם, מחמת שהם הרוב,

וזאת, מחמת ב' עניינים -

האחד, "כִּי יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ". והיינו, שכאשר יש בחינת "מחדדי טפי", הרי היא גוברת על הרוב,

והשני, "הַמַּעֲלֶךְ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם". והיינו, שכאשר יש "חזקה אלימתא", הרי היא גוברת על הרוב.

ובסייעתא דשמיא, נראה לקוצר עניות דעתי, לחבר ולזמן לפונדק אחד, את ביאור האב ובנו -

¹⁷ נדפס בתוך ספר "תורה וחיים" עה"ת, חלק ב',

עמוד יז' - בקונטרס "בנין אב",

מהדורת תשעג'.

¹⁸ חתנו של הגה"ק חק"ו רבי אליהו בן הרוש זיע"א, בעמח"ס "כוס אליהו" ו"ברכת אליהו",

אביו של מו"ז הגה"ק בעל "ישמ"ח לבב" זיע"א,

וסבו של מו"ז הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה זיע"א.

¹⁹ ובנוסח ההקדמה, שכתב נכדו, מו"ז הגה"צ רבי דוד עובדיה זיע"א, כתב וז"ל:

"אמר המשתדל, עוד דוד הגדיל, להדפיס איזה פרפראות, שהניח אחריו בכתב ידו -

וזרועו מושלה לו,

אדוני זקני הרה"ג מו"ה מסעוד עובדיה זצ"ל,

קדוש יאמר לו, כי מה יתרון לו בכל עמלו, אם נטע כרם ולא חללו, על כן המו מעי לו,

והיתה שכר לחילו, לחזות בנועם ה', ולבקר בהיכלו,

כבוד חכמים ינחלו, עד כי יבוא שילה".

²⁰ דברים, כ' - א'.

מו"ז הגה"ק רבי מסעוד עובדיה זיע"א, ובנו מו"ז הגה"ק רבי ישמ"ח עובדיה זיע"א,

שכך אומר הבורא ית"ש, לעם ישראל:

"כִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה עַל אִיבֶךָ" - אחר שהחשבתו ל-אויבך המבקש רעתך,

וממילא, מובטח אתה שתנצח אותו.

"וְרֵאִיתָ סוֹס וָרֶכֶב - עִם רֶב מִמֶּךָ, לֹא תִירָא מֵהֶם", מחמת ב' סיבות,

האחד, "כִּי יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ" - שהוא בחינת "מחדדי טפ"י",

והשני, הַמַּעֲלֵךְ מֵאַרְץ מִצְרַיִם" - שהוא בחינת "חזקה אלימתא".

כי בשעה שאתה מכריז על היצר הרע כאויבך, הינך מתחבר אל מי שאמר והיה העולם,

אשר ב-ב' בחינותיו גובר על אותו הרוב.

ד. על מאמר הכתובים ²¹, בעניין ה-"יציאה למלחמה" ו-"אשת יפת תואר", כתב רבינו ה"אור החיים" הקדוש זיע"א, וזה תורף דבריו הקדושים:

תכלית בריאת העולם, היא, בכדי שיקיימו בני ישראל את רצון הבורא ית"ש,

וכאשר הם מקיימים את רצון הבורא ית"ש, אזי, הם מקבלים שפע גדול ומתן שכר, בעבור מעשיהם,

והדרך להגיע לידי כך, הוא, על ידי ניצחון היצר הרע.

ומעתה, כתב רבינו זיע"א, שכך הוא ביאור הכתובים:

"כִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה" -

כאשר אתה יוצא מהעולם העליון, אל העולם התחתון,

עליך לדעת, שהינך יוצא למלחמה תמידית, עם היצר הרע.

"על אִיבֶיךָ" -

²¹ דברים, כא', י' - יד'.

כאשר אתה נלחם עם היצר הרע, עליך לדעת, שהוא האויב הגדול ביותר,
ו-אויב זה, מייחל ומצפה בכל עת, לראותך מתרשל בשמירתך, ובכך הוא יוכל
לשלוט עליך,
ומכיוון שכך, עליך להשגיח עליו, בהשגחה מתמדת, לבלתי נתון לו פתח
להכשילך.

"וּנְתַנּוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ" -

אף על פי, שכוחו גדול ביותר,

מכל מקום, מבטיחך הבורא ית"ש, שתוכל לנצחו במלחמה.

"וְשָׁבִיתָ שְׂבִי" -

כאשר תילחם ביצר הרע, כפי הדרך האמורה,

תזכה, להציל ממנו את כל ניצוצות הקדושה, אשר הוא לקח ממך, ומשאר בני
ישראל.

"וְרָאִיתָ בְּשִׁבְיָהּ, אִשְׁתַּת יַפֶּת הַתָּאֵר" -

היא הנשמה הטהורה, אשר נשבתה בידו של היצר הרע,

וכאשר תילחם עמו, ותצליח במלחמתך,

תשכיל ותבין, את גודל יופיה ומעלתה של הנשמה הטהורה.

"וְחִשְׁקֶתָ בָּהּ, וְלִקְחֶתָ לָךְ לְאִשָּׁה" -

כאשר תעשה כל זאת, תכניס את כל כוחות החשק שהיו לך בדברי האיסור, אל

תוך דברי התורה הקדושה,

עד אשר תזכה להיות דבוק וחבוק בה, כאשה אצל בעלה.

"וְהִבָּאתָ אֶל תּוֹךְ בֵּיתְךָ" -

כאשר תזכה להיטהר מטומאת היצר הרע, תזכה להיות "בעל נפש",

ותזכה להביא את נשמתך, אל תוך ביתך, שכן, אתה "בעל הבית" על "נפשך".

"וְגִלְחָהּ אֶת רֵאשָׁהּ, וְעִשְׂתָּהּ אֶת צַפְרֵינֶיהָ" -

הדרך היחידה, לזכות לידי אותה הטהרה, הוא, אך ורק על ידי שתסיר מתוכך את כל הקליפות שנדבקו בך.

"וְהִסִּירָה אֶת שְׂמַלְתֵּי שִׁבְיָהּ מֵעֲלֶיהָ, וְיִשְׁבָּה בְּבֵיתָהּ, וּבִכְתָּהּ אֶת אֲבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ יָרַח קְמִים" -

בנוסף לכל הנתבאר, צריך האדם לשוב בתשובה ממעשיו, ולהחליף את בגדיו הצואים,

ולבכות ולהתחרט, על כל חטאיו ועוונותיו.

"וְאַחַר כֵּן תָּבוֹא אֵלֶיהָ וּבְעֵלְתָּהּ, וְהִיְתָה לָּךְ לְאִשָּׁה" -

באם תעשה את כל האמור, תזכה להיות ה-"בעלים" על נשמתך,

שכן, במעשיך הטובים, מירקת וזיככת אותה,

ובכך, תהיה נשמתך, כאשה בעבורך, אשר היא דבוקה וחבוקה בבעלה.

ה. על מאמר הכתוב ²², "כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׁנֵאָדָּה, רֹבֵץ תַּחַת מִשְׁאוֹ, וְחִדְלָתָהּ מֵעֵזֶב לוֹ, עֵזֶב תַּעֲזֹב עִמּוֹ", דרשה הגמרא ²³ :

"רֹבֵץ' - ולא רבצן".

והיינו :

שכל החיוב לסייע לחמור ולבעליו, הוא, בדווקא כשהוא רובץ כעת תחת משאו,

ברם, כאשר החמור הוא "רבצן", שהוא מורגל באופן תמידי לרבוץ תחת משאו, אזי, אינו חייב לסייע לו.

ובעניין זה, כתב בספר "דף על הדף" ²⁴ :

"ראיתי מעשה, שבעל תשובה, בכה להרה"ק רבי ישראל מרוזין זצ"ל -

שכל פעם, אחר שהוא עושה תשובה, הוא עוד פעם עושה חטאים,

²² שמות, כג' - ה'.

²³ בבא מציעא, לג' ע"א.

²⁴ להגאונים - רבי דוד אברהם מנדלבוים, רבי אברהם נח קליין, רבי יהושע לפקוביץ.

והוא דואג, שהקדוש ברוך הוא לא יקבל את תשובתו, מפני שאין תשובתו שלימה.

ואמר לו הרבי -

דלכאורה קשה, מדוע כתוב ²⁵ 'כי אתה סלחן לישראל, ומחלן לשבטי ישורון',

היה צריך להיות כתוב, 'כי אתה סולח לישראל, ומוחל לשבטי ישורון',

מה ה-נ' ב-'סלחן' ומחלן'?

אלא, אמר הרבי -

שלגבי חמור שרובץ תחת משאו, אומרים חז"ל 'רובץ - ולא רבצן',

שאם החמור מלומד לרובץ תחת משאו, אתה לא צריך לעזור לו להקים את החמור.

רואים מזה, שה-נ' מראָה, שהוא מלומד בזה, שזה קורה הרבה פעמים.

ולפיכך, אמר הרבי מרוזין -

שהכוונה כאן, היא, שהקדוש ברוך הוא צריך להיות 'סלחן' ומחלן',

והיינו, לסלוח ולמחול פעם אחר פעם".

ובסייעתא דשמיא, נראה להוסיף בזה:

שהאותיות נ' של 'סלחן' ומחלן', באים לרמז על נ' שערי קדושה,

ללמדך -

שכאשר האדם שב בתשובה, למרות שאין זו הפעם הראשונה שהוא עושה זאת,

מכל מקום, בכוח תשובתו, להעלותו לידי נ' שערי קדושה, ובתנאי שכוונתו

טהורה ואמיתית, וכפי שיתבאר להלן.

ו. במסכת ברכות ²⁶, מצינו לדבריו של רבי לוי בר חמא משמו - של רבי

שמעון בן לקיש:

²⁵ בתפילת הימים הנוראים.

"לעולם, ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע ²⁷,

שנאמר ²⁸, 'רְגִזּוּ וְאֵל תִּחַטְּאוּ'.

אם נצחו, מוטב!

ואם לאו, יעסוק בתורה,

שנאמר ²⁹, 'אִמְרוּ בְּלִבְכֶם'.

אם נצחו, מוטב!

ואם לאו, יקרא קריאת שמע,

שנאמר ³⁰, 'עַל מְשִׁכְבְּכֶם'.

אם נצחו, מוטב!

ואם לאו, יזכור לו יום המיתה,

שנאמר ³¹, 'וְדַמּוּ סֵלְהִי'.

ז. וּבביאור העניין, כתב ³² הגה"ק רבינו ישראל אביחצירא זיע"א:

"המורם מן המאמר, ד-שלוש דְּחִיּוֹת צִיּוּן רבוּתֵינוּ ז"ל, ליצר הרע -

תורה, קריאת שמע, יום המיתה.

²⁶ ה' ע"א.

²⁷ בביאור העניין, כתב רש"י הקדוש (סנהדרין, קיא' ע"ב. ד"ה "ומתגבר"):

אם היצר הרע, אמר לו לאדם עשה עבירה זו,

לא די בזה, שהוא ימנע מלעשותה,

אלא, שהוא צריך ללכת ולקיים מצווה.

²⁸ תהילים, ד' - ה'.

²⁹ שם.

³⁰ שם.

³¹ שם.

³² בספרו הקדוש "אהבת ישראל", (עמודים קכז'-קכח').

וצריך האדם, לעשות ליצר הרע השלוש דחיות, במוט'ב תלתא כחדא ³³,
ואל יאמר אדם, שְׁבַדְחִיָּה אחת די ליצר הרע.
שהרי אמרו רבותינו ז"ל ³⁴, 'בראתי יצר הרע, בראתי לו תורה תבלין'.
וכיוון שלא נדחה היצר הרע בעסק התורה, מה נעשה לו?
לכן, בא רבי לוי בר חמא, ואמר -
שיש שני תבלין עוד ליצר הרע, והם, קריאת שמע ויום המיתה,
וחובה על כל אדם, לעשות אותן בשלושתן: תורה, קריאת שמע, יום המיתה".
ועל פי זה, ביאר רבינו זיע"א, את מאמר הכתוב ³⁵, "על פי שְׁנַיִם יְעָדִים, או שְׁלֹשָׁה
יְעָדִים, יוֹמַת הַמֵּת, לא יוֹמַת עַל פִּי יֶד אֶחָד":
"וזהו שאמר, 'על פי שְׁנַיִם יְעָדִים' - הם תורה וקריאת שמע, שנקראו יעדים.
תורה - כמו שנאמר ³⁶, 'יעדות ה' נֶאֱמְנָה, מִחֲבִימַת פְּתִי'.
קריאת שמע ³⁷ - 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, יְהוָה אֶחָד', סופי תיבות 'עד'.
וזהו 'על פי שְׁנַיִם יְעָדִים' - שהם תורה וקריאת שמע,
'או שְׁלֹשָׁה יְעָדִים' - יום המיתה, הוא עד שלישי, שהוא מעיד על הקדוש ברוך הוא
שהוא חי וקיים לעד ולעולמי עולמים,
'יוֹמַת הַמֵּת' - הוא יצר הרע, שהקדוש ברוך הוא עתיד להביא ולשוחטו לעתיד
לבוא ³⁸, 'וּמַחָה ה' אֱלֹקִים, דְּמַעָה מֵעַל כָּל פְּנִים, וְחָרַפְתָּ עִמּוֹ יָסִיר' ³⁹,

³³ היינו:

שבכדי לסלק את היצר הרע, צריך האדם להשתמש ב-ג' הדברים יחד.

³⁴ קידושין, ל' ע"ב.

³⁵ דברים, יז' - ו'.

³⁶ תהילים, יט' - ח'.

³⁷ דברים, ו' - ד'.

³⁸ סוכה, נב' ע"א.

וזהו 'יומת' - היצר הרע,

'המת' - לעתיד לבוא,

'לא יומת על פי עד אֶחָד' - דהיינו, לא תועיל ביצר הרע תורה לחוד, או קריאת שמע לחוד, או זכירת יום המיתה לחוד, כטענת 'בראתי יצר הרע, בראתי לו תורה תבלין',

אלא, צריך האדם לעשות שלושתן, כדברי לוי בר חמא".

ח. על מאמר הכתוב ⁴⁰, "פה אָמַר יְהוָה, הַנּוֹתֵן בַּיָּם דָּרֶךְ, וּבַמַּיִם עֲזִים נְתִיבָה", כתב רבינו האר"י זיע"א ⁴¹ :

שפסוק זה, סובב והולך, על חודש "אלול".

ובביאור העניין, כתב ⁴² הגה"ק בעל "בן לאשרי - ברכה משולשת" זיע"א, משם אדונינו הגר"א זיע"א :

שמילת "דרך", מורה, על "דרך הכבושה לרבים", שהכל יכולים להלך בתוכה.

וממילא, כתב רבינו זיע"א :

דהנה, ה-"דרך הראשונה", היתה הדרך שהמציא הבורא ית"ש, בעבור יעקב אע"ה, קודם ירידתו למצרים,

וכמאמר הכתובים ⁴³, "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמִרְאֵת הַלֵּילָה, וַיֹּאמֶר, יַעֲקֹב יַעֲקֹב, וַיֹּאמֶר, הֲנִנִּי. וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי הֵאֵל אֱלֹהֵי אַבְיָדָה, אֵל תִּירָא מִרְדָּה מִצְרַיִם, כִּי לְגוֹי גָדוֹל אֲשִׁימְךָ שָׁם".

ואלמלא שהמציא לו הבורא ית"ש דרך זו, לא היו יכולים עם ישראל לצאת ממצרים ⁴⁴.

³⁹ ישעיה, כה' - ח'.

⁴⁰ ישעיה, מג' - טז'.

⁴¹ בספרו הקדוש "שער רוח הקודש", דף מד' ע"א.

⁴² בפרשתן. עמוד צט'.

⁴³ בראשית, מו', ב' - ג'.

וביאר רבינו זיע"א, ג' גימטריאות :

- א. המילים "יַעֲקֹב יַעֲקֹב", עולים בגימטריא 364, והמילים "קָם דָּרָךְ", עולים גם כן בגימטריא למניין זה.
- ב. כאשר ממזגים את מילת "א-ל-ה-י-ם", העולה בגימטריא למניין 86, במילת "ה-ו-י-ה", העולה בגימטריא למניין 26, נקבל, מניין 112, כמניין "יַבֵּק".
- ג. מילת "דָּרָךְ", עולה בגימטריא למניין 224, אשר היא עולה, פעמיים כמניין "יַבֵּק".

וביאר הגימטריאות, כך הוא :

קודם יציאתם של עם ישראל ממצרים, אשר היא "מִצְרַיִם" ⁴⁵, מיתק הבורא ית"ש, את "מידת הדין", הנרמזת במילת "א-ל-ה-י-ם", על ידי "מידת הרחמים", הנרמזת בשם "ה-ו-י-ה". ולא פעם אחת בלבד, מיתקה הבורא ית"ש, אלא, ב' פעמים.

ומיתוקים אלו, נרמזו במילת "דרך",

אשר היא הדרך שהמציא הבורא ית"ש ליעקב אע"ה, בכדי שיוכל לצאת מארץ מצרים.

ולפיכך, אמר הבורא ית"ש, ליעקב אע"ה, "יַעֲקֹב יַעֲקֹב",

שכן, על ידי כך, העמיד לו הבורא ית"ש את הדרך, שהוא "קָם דָּרָךְ".

⁴⁴ "מכילתא", (פרשת "יתרו", יח' - יא').

⁴⁵ ידוע בשם רבותינו המקובלים זיע"א - כי "מצרים", פירושו "מִצְרַיִם".

וכמו שכתב ה"ריקנאטי" (בפירושו על התורה, פרשת "מקץ"), על הפסוק (בראשית, מא' - מג'), "וַיַּרְכֵּב אֹתוֹ בְּמַרְכָּבַת הַמִּשְׁנָה אֲשֶׁר לוֹ, וַיִּקְרָאוּ לְפָנָיו אֲבָרָה, וְנָתַן אֹתוֹ עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרָיִם":

"מילת מצרים, הוא לשון מיצר השכינה, הנקראת 'ים'."

וממילא, כך הוא ביאור מאמר הכתוב ⁴⁶, "כֹּה אָמַר יְהוָה, הַנּוֹתֵן בְּיָסְדֶךָ, וּבְמִסְעָרֶיךָ נְתִיבָה":

"הַנּוֹתֵן בְּיָסְ" - הַיִּינוּ, מַצְרִים, שֶׁהִיְתָה "מִצַּר יָם",

"דְּרָךְ" - הַיִּינוּ, ב' הַמִּיתוּקִים שֶׁל מִילַת "א-ל-ה-י-ם", בְּמִילַת "ה-ו-י-ה",

אֲשֶׁר מַחְמַתֶּם זְכִינוּ לַצֵּאת מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.

והנה, מחמת שבמשך השנה, האדם מזדהם בחטאיו, ומקלקל את דרכיו,

הזהירה אותנו התורה הקדושה, בפרשתן ⁴⁷, "תִּכְנֶן לְךָ הַדְרָךְ, וְשִׁלַּשְׁתָּ אֶת גְּבוּל אֶרְצְךָ, אֲשֶׁר יִנְחִילְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, וְהָיָה לְנוֹס שְׁמָה כָּל רֹצֵחַ" -

והיינו, שב-"חודש אלול", אשר הוא הכנה לימים הנוראים הבאים עלינו לטובה,

עלינו לקיים בעצמינו, "תִּכְנֶן לְךָ הַדְרָךְ",

על ידי יציאה חדשה ממצרים, אשר היא "מִצַּר יָם".

ובמקום אחר ⁴⁸, כתב רבינו זיע"א:

שראשי התיבות, של מאמר הכתוב ⁴⁹, "כֹּה אָמַר יְהוָה, הַנּוֹתֵן בְּיָסְדֶךָ, וּבְמִסְעָרֶיךָ נְתִיבָה", עולים בגימטריא למניין 137,

וכמו כן, מילת א'-עָנִיו, עולים בגימטריא למניין זה.

ללמדך:

שיסוד היסודות ועמוד החכמות, לעבודת ה' בחודש "אלול", הוא, עניין הענווה.

שכן, רק על ידי מידה זו, יכול האדם לעבור באותה ה-"דרך", ולהיטהר מטומאתו,

⁴⁶ ישעיה, מג' - טז'.

⁴⁷ דברים, יט' - ג'.

⁴⁸ עמוד קנג', "חדשי השנה" - אלול.

⁴⁹ ישעיה, מג' - טז'.

ובנוסף, רק על ידי מידה זו, בכוחו של האדם להיטהר ב-ג' שערי קדושה, וכפי שהיה בעת יציאת מצרים.

וכפי שיתבאר להלן.

ט. על מאמר הכתוב⁵⁰, "כִּי תִבְנֶה בַּיִת חֹדֶשׁ, וְעָשִׂיתָ מַעֲקָה לְגִגְדָּךְ, וְלֹא תַעֲשֶׂה דָמִים בְּבֵיתְךָ, כִּי יִפֹּל הַנֶּפֶל מִמֶּנּוּ", כתב הגה"ק בעל "בת עין" זיע"א, וזה תורף דבריו הקדושים:

לאחר שהביא רבינו זיע"א - את דבריו הקדושים של רבינו ה"אור החיים" הקדוש זיע"א, בעניין "אשת יפת תואר",

שפסוקים אלו מרמזים על נשמת האדם, וכפי שהובאו בדברינו לעיל באות ד'.

כתב רבינו זיע"א:

שממילא, אדם שֶׁשָׁב בתשובה על חטאיו, מזמן לזמן, ובתשובתו הוא רוצה לזכך ולטהר את נשמתו,

מתחילה, עליו להחדיר אל תוככי גופו "יראת שמים" - הנרמזת במילת "מעקה"⁵¹,

עד אשר תתחדש אצלו נשמה קדושה וטהורה, אשר היא בבחינת "בית חֹדֶשׁ".

ו-"יראת שמים" זו, תביאו לידי ענווה גדולה, ולידי שפלות והכנעה,

כך שבכל עת, הוא יזכור את הבורא ית"ש,

וממילא, הוא ימשוך על עצמו את מידת הרחמים - הנרמזת במילת "לְגִגְדָּךְ"⁵².

⁵⁰ דברים, כב' - ח'.

⁵¹ היינו:

מילת "מעקה" - עם הכולל, עולה בגימטריא למניין 216,

ומילת "יראה", גם כן עולה בגימטריא למניין זה.

⁵² היינו:

מילת "גגך", עולה בגימטריא למניין 26, וכמניין שם הוי"ה ברוך הוא.

והנה, דבריו הקדושים, תואמים לדברי הגה"ק בעל "בן לאשרי - ברכה משולשת" זיע"א, וכפי שהובאו בדברינו לעיל באות ח':

ש-יסוד היסודות ועמוד החכמות, לעבודת ה' בחודש "אלול", הוא, עניין הענווה. שכן, רק על ידי מידה זו, יכול האדם לעבור באותה ה-"דרך", ולהיטהר מטומאתו, עד לפסגת נ' שערי הקדושה, וכמו כן, התהוות נ' שערים אלו, באים אך ורק על ידי "מידת הענווה" - באמצעות "התבטלות והכנעה", וכפי שהיתה מידה זו אצל משה רע"ה.

ל. זאת תורת העול"ה:

- א. יסוד העבודה בחודש "אלול", הוא, על ידי ענווה.
- ב. בכדי להגיע לידי מידת הענווה, על האדם להזכיר לעצמו את "יום המיתה", שכן, בזוכרו זאת, יסתלקו ממנו כל ענייני הגאווה ומשרתיה.
- ג. מילת "מַעֲקָה" - עם הכולל, עולה בגימטריא למניין 216, וכמו כן, מילת "גבורה", עולה למניין זה ⁵³. והנה, מילת "לְגַגְךָ" ⁵⁴, מרמזת על שם הוי"ה ברוך הוא, ואפשר, שהוא בא להורות לנו, שהאדם אשר שב בתשובה, על ידי מידת הענווה, אזי, הוא זוכה למתק את הגבורות אשר נגזרו עליו, על ידי הרחמים הנרמזים בשם הוי"ה ברוך הוא.
- ד. מילת "מַעֲקָה", מן הסוף להתחלה, מרמזת על אותם ג' דברים, אשר חייב אדם להזכיר לעצמו, בכדי לנצח את יצרו הרע, וכפי שביאר הגה"ק רבינו ישראל אביחצירא זיע"א ⁵⁵, וכדלהלן:

⁵³ כן כתב הגה"ק בעל "בן לאשרי - ברכה משולשת" זיע"א (בפרשתן. עמוד קט').

⁵⁴ היינו:

מילת "גגך", עולה בגימטריא למניין 26, וכמניין שם הוי"ה ברוך הוא.

האות ה', שבמילת "מַעֲקָה" - מרמזת, על ה' חומשי תורה,
האות ק', שבמילת "מַעֲקָה" - מרמזת, על קריאת שמע,
האות ע', שבמילת "מַעֲקָה" - מרמזת, על מילת "עם", והיינו, שלמלחמת האדם
עם יצרו, זקוק האדם לכל אותם ה-ג' דברים,
האות מ', שבמילת "מַעֲקָה" - מרמזת, על מילת מיתה.
ומעתה, יש לפרש את מאמר הכתוב ⁵⁶, "כִּי תִבְנֶה בַּיַּת הַדָּשׁ, וְעָשִׂיתָ מַעֲקָה לְגִגְדְּךָ,
וְלֹא תֵשִׂים דָּמִים בְּבֵיתְךָ, כִּי יִפֹּל הַנֶּפֶל מִמְּנוֹ", כדלהלן:
"כִּי תִבְנֶה בַּיַּת הַדָּשׁ" - היינו, כאשר ברצונך לזכך ולטהר את נשמתך, על ידי
שתילחם ביצרך הרע,
וכמו כן, כאשר ברצונך להיות "בעל הבית", על נשמתך, כאשר אתה מתקדש
ומטהר אותה באמצעות התשובה האמיתית.
"וְעָשִׂיתָ מַעֲקָה" - היינו, שעליך להשתמש בכל ה-ג' תחבולות, תורה - קריאת
שמע - יום המיתה, כאחד.
"וְעָשִׂיתָ מַעֲקָה" - היינו, כאשר תשתמש בתחבולות אלו, אזי, תזכה להכניע את
הגבורות.
"לְגִגְדְּךָ" - היינו, כאשר תשתמש בתחבולות אלו, אזי, תזכה למשוך על עצמך שפע
גדול ממידת הרחמים, ויתמתקו הגבורות,
ובוודאי, שתזכה להתקדש ולהיטהר, באותם נ' שערי הקדושה, וכפי שהיה בעת
יציאת מצרים.
וכשתעשה כל זאת, מבטיחך הכתוב - "וְלֹא תֵשִׂים דָּמִים בְּבֵיתְךָ, כִּי יִפֹּל הַנֶּפֶל
מִמְּנוֹ".
יתן ה' יתברך, ונזכה לזה. אמן.

⁵⁵ והובאו דבריו הקדושים, לעיל באות ז'.

⁵⁶ דברים, כב' - ח'.

הלימוד, מוקדש לרפואתם השלימה, של:

הרב רפאל פנחס בן מרים רמו

רפאל מנחם בן רות רדואה

הרב יוסף בן רחל

הרב שלמה בן שמחה

חיים נתן צבי בן שרה

מרדכי בן רינה

מאיר בן נעמי

אליהו לוזון בן גד

~~~~~

שושנה סולטנה בת מרים

שרה בת סוליקא

דינה בת סוליקא

אסתר בת תמר

שרית בת גילה

פאני פרוחה בת רחל

לזיכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל
- משה מושי מקסים בן לילה תהילה ז"ל

~ ~ ~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבונג) בת גרסיה ע"ה
- רות חפציבה כהן (לבית פרשה) ע"ה בת פרלה תחי'
- חנה בת ליליאן ע"ה
- חנה אילוז בת פרוחה ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה